

Odd Gunnar Skagestad:

NORGE I ANTARKTIS

PLANSJE 1

- Norge har ikke bare et mer eller mindre tilfeldig nærvær i Antarktis:
- Norge eneste land med territoriale besittelser både i Nord og Syd. Betyr at Norge i Antarktis har interesser.
- Interesser består ikke i et politisk vakuum.
- Interesser funksjon av tidligere handlinger/valg – dvs. forhistorien.
- Må ivaretas i forhold til og innen rammen av et internasjonalt regelverk og et internasjonalt aktørmiljø.
- Interesser som krever at vi foretar politiske beslutninger/valg eller fører en politisk kurs som fremmer disse interessene.
- Realpolitikk, jfr. St.meld. nr.15 (2008-2009) Interesser, ansvar og muligheter

- Mitt tema her er forhistorien bak Norges nærvær i Antarktis.

PLANSJE 2

- Et ikonisk bilde som alle kjenner.
- Ser dere feilen?

- Men jeg skal ikke snakke om Roald Amundsen

PLANSJE 3

- Dette er ikke «Moby Dick» men en blåhval – et digert beist.
- Hvalfangsten – alle har hørt om den hensynsløse nedslakting, rovdrift som førte til desimering av bestandene. Da fangsteventyret tok slutt, var det ikke fordi ressursgrunnlaget ble uttømt, men oljen utkonkurrert.
- Forstå hvor viktig den var for Kongerikets utenriksøkonomi, verdiskaping og sysselsetting. Norge i førersetet: I toppsesongen 1930-31 var 27 av 41 ekspedisjoner norske, og andre lands ekspedisjoner hadde norsk mannskap.
- Men selv om den norske hvalfangsten hadde en dominerende posisjon, var den politisk sårbar.
- For Norge var forholdet til det britiske verdensriket selve referanserammen.
- Det startet med C.A. Larsen, Grytviken Syd-Georgia 1904.
- Norske forespørsler i London (Fridtjof Nansen) utløste britiske suverenitetskrav (1908).
- Norsk virksomhet utløste nytt britisk krav i 1923 (på vegne av NZ).
- Imperiekonferansen 1926 med britisk ønskeliste, nytt krav i 1933 på vegne av Australia.

- Norsk frykt for at hvalfangstnæringen skulle bli skadelidende som følge av andres (dvs. britenes) ekspansjonspolitik.

PLANSJE 4

- Norges anneksjoner: Ingen «polarimperialisme» - defensiv politikk i lys av våre næringsinteresser:
  - Bouvetøya 1928
  - Peter I's øy 1931
  - Dronning Maud Land 1939
- Norges politikk defensiv og reaktiv. Knirkefritt forhold til britene et overordnet hensyn.
- Likevel nølende inntil Nazi-Tyskland kom på banen.
- Formuleringene i anneksjonsvedtaket 14. januar 1939: Forholdet til Sektorprinsippet.

PLANSJE 5

- Kartskisse – ulike grenser (krøll i DMLs sydgrense). Illustrerer kart-tegnernes forvirring.

PLANSJE 6

- Ditto. Kartskisse med krøll i DMLs sydlige «grense»

Så kom etterkrigstiden 1945-57:

- Fortsatt hvalfangst, men hva skulle vi egentlig med de annekterte områdene?

- **Nye utfordringer mot suverenitetskravene.**
- **USA på banen: Nye rammebetingelser i storpolitikken: «Rule Britannia» avløst av «Pax Americana»?**
- **USAs condominium-initiativ 1948-49. Non-Starter. Den Kalde Krigen.**
- **Norsk forskningsekspedisjon (Maudheim) 1949-52, men hva med DMLs status?**
- **IGY (1957-58) bringer bevegelse. Norway Station (1956-60). DML inntas i bilandsloven 21. juni 1957.**

PLANSJE 7

- **IGY – frimerke i 1957: Dronning Maud Land.**
- **Kan dere se grenselinjene?**
- **Amerikansk démarche i UD: Hadde Norge oppgitt motstanden mot Sektorprinsippet?**

PLANSJE 8

- **Antarktistraktaten. Påny USA-initiativ. Mål: Videreføre det vellykkede IGY-samarbeidet.**
- **Deltagelse: De 7 kravshavere + 5 ikke-kravshavere**

PLANSJE 9

- **Antarktistraktaten - hovedinnhold**

- **Norge konstruktiv medspiller, men ikke i førersetet: Lenge laber norsk innsats.**
- **Norge likevel aktiv i arbeidet med videreutviklingen av Antarktistraktat-systemet: CCAS (1972), CCAMLR (1980), CRAMRA (dødfødt), Miljøprotokollen (1991).**

PLANSJE 10 & 11

- **Hvalfangsteventyret over for Norges vedkommende i 1967.**
- **Krill ny ressurs. Reguleres av CCAMLR, Norge i ledelsen.**

PLANSJE 12

- **Norsk krillfartøy – «Antarctic Saga»?**
- **Bærekraftig høsting - Bemerkt MSC-sertifisering**

1.
Odd Gunnar Skagestad:

Norge i Antarktis

SKAGESTAD MARINE & POLAR CONSULT

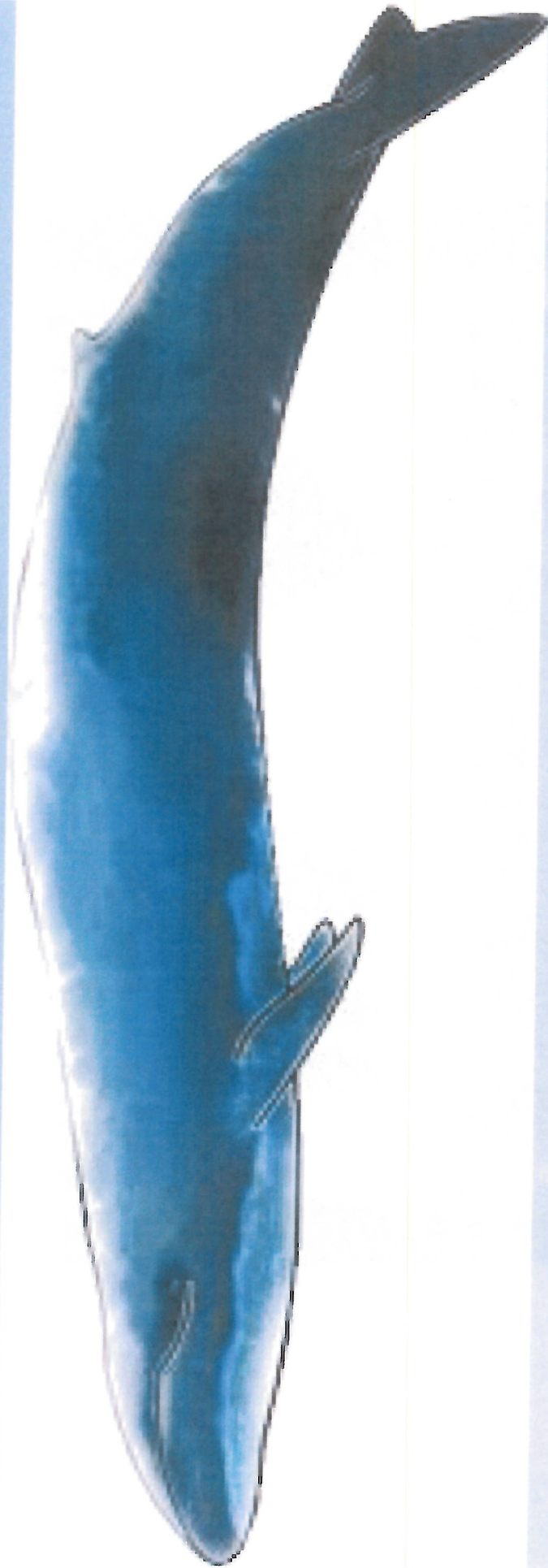
11. NOVEMBER 2014.

2.

3

NORSKE BILAND I ANTARKTIS

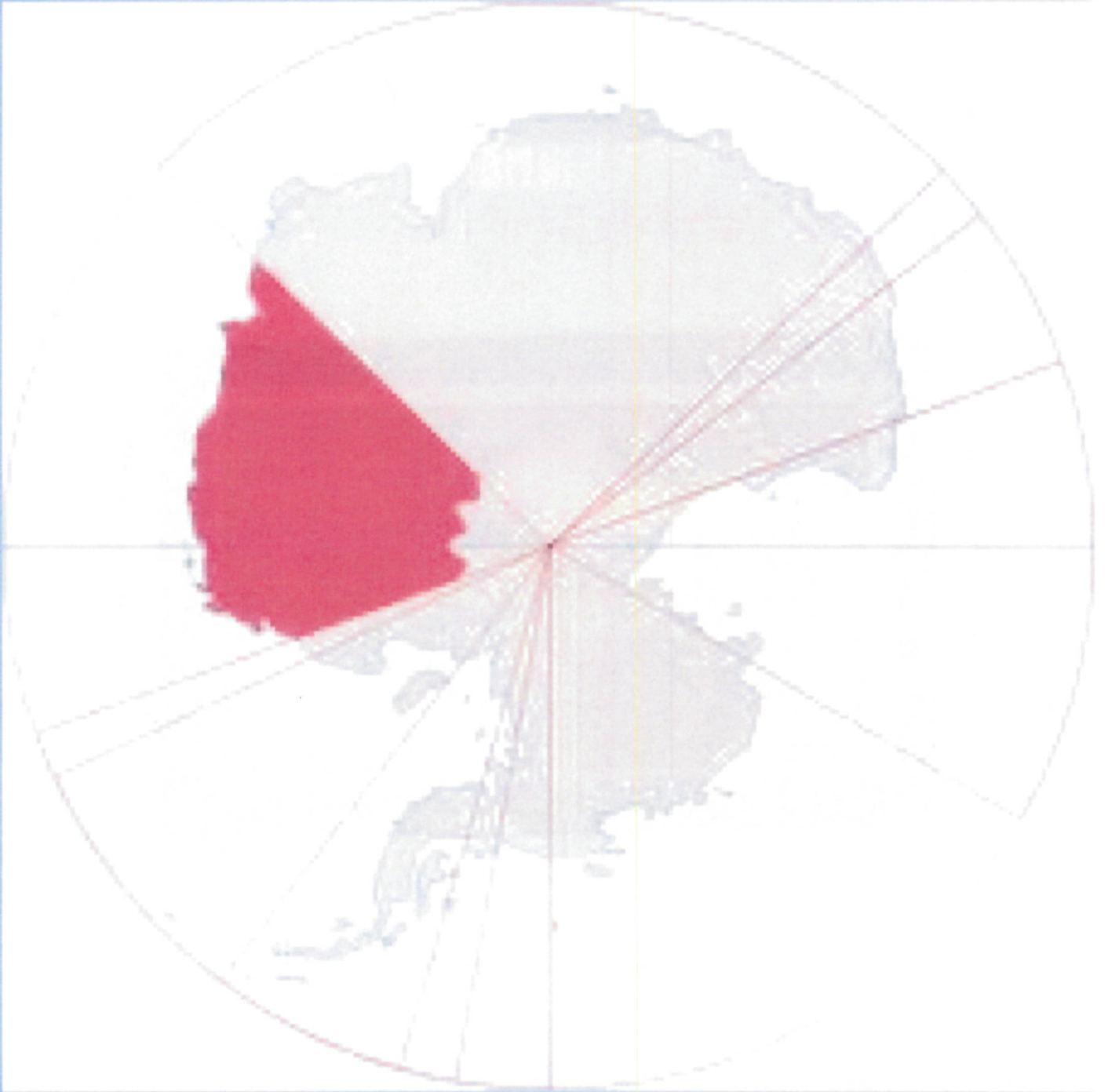
- Bouvetøya (1928)
- Peter I Øy (1931)
- Dronning Maud Land (1939)

4.

9

7.

Antarktistraktaten,

undertegnet 1. desember 1959,
i kraft 23. juni 1961.

12 signatarparter:

7 kravshavere (Norge, UK, NZ, Frankrike,
Australia, Chile, Argentina)

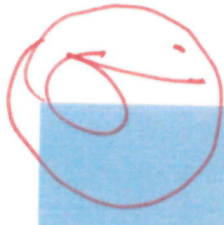
5 ikke-kravshavere (USA, USSR, Belgia,
Japan, Syd-Afrika)

ANTARKTISTRAKTATEN

HOVEDINNHOOLD:

- FRYISING AV SUVERENITETSKRAV
- DEMILITARISERING, ATOMFRITT
- FRIHET TIL VITENSKAPELIG FORSKNING
- FORSKNINGSSAMARBEID SOM UNDER IGY
- INSPEKSJONSORDNING
- KONSULTASJONSORDNING

10.

11.

KRILL

12.

CERTIFIED
SUSTAINABLE
SEAFOOD

MSC

www.msc.org

